ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 1 ปี ตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

Factors related to the behavior of newborn infant up to 1 year at Phoe, Nong Kaew and Phon Khwao subdistricts, Mueang district, Sisaket province

ศิวิไล โพธิ์ชัย[1*] พัชรินทร์ ยุพา[1] เวธกา วงษ์มณี[1]

[1]คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา

99 หมู่ 6 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000

E-mail: siwilaipu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1ปี ศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา อำเภอเมือง ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 126 คน ได้มาโดยการคำนวณประชากรจากสูตรของ Taro Yamane ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค เท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้สถิติไคว์สแควร์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 1 ปี อยู่ในระดับดี ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก อาชีพและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกทางสถิติกับพฤติกรรมการดูแลทารกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.01) ส่วนอายุผู้ดูแล ความสัมพันธ์ของผู้ดูแลกับทารก สถานภาพสมรส ลำดับที่การเลี้ยงดูทารก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด การเลี้ยงดูทารก ทารกแรกเกิด – 1ปี

Abstract

The purpose of this research was to study the behavior of newborn care - 1 year, to study the personal fundamentals of caregivers and the correlationship between the personal fundamentals of caregivers with the behavior of newborn care - 1 year. Samples were the caregivers of newborn care - 1 year living in the sub-district of Phoe, Nong Kaew and Phon Khwao subdistrict, Mueang district, Sisaket province. 126 people were selected by Taro Yamane's formula for calculating populations. Convenience sampling method was employed for data collection. A survey conducted by the researchers has been examined by 3 experts to improve the validity and 30 samples to improve the reliability. Coefficient of Cronbach alpha equals to 0.83. The data was analyzed by frequency, percentage, average, standard deviation, Chi-square test. The findings were displayed as follows: Newborn caring behavior - 1 year is at a good level.

The personal basic factors of the caregivers: occupation, educational level has correlations with behavior of newborn care - 1 year with the significant level of .01. Age of the caregivers, relationship between the caregivers and newborn baby - 1 year, status, newborn baby up to 1 year rearing order has no correlations with the behavior of newborn care up to 1 year.

Keywords: Behavior of newborn care, rearing and newborn infant up to 1 year

1.บทนำ

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กระทรวงสาธารณสุขได้ตระหนัก ถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพแม่และเด็ก จึงมีนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตมารดาและเด็กซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากแม่และเด็กเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเสี่ยงต่อการเกิดโรคและอัตราการตายสูงกว่าประชากรกลุ่มอื่นๆ ดังนั้นการดูแลสุขภาพมารดาและเด็กถือเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตแม่และเด็ก ซึ่งในการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กนั้น กลุ่มหญิงหลังคลอดถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ กลุ่มหนึ่ง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์เจริญอย่างต่อเนื่อง แต่กลุ่มมารดาและทารก ก็ยังมีภาวะเสี่ยง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบสุขภาพของแม่และเด็กอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ได้กล่าวมา ข้างต้น ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเจริญเติบโตของบุตรอย่างยิ่ง การเจริญเติบโตและพัฒนาการเป็นขบวนการเปลี่ยนแปลงในด้านของโครงสร้าง ความสามารถ ทักษะในการทำหน้าที่ทั้งในส่วนของร่างกาย และจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลมาจากพันธุกรรมและอิทธิพลที่มากจากสิ่งแวดล้อม เช่นสิ่งแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ภาวะโภชนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ดังจะเห็นได้ว่าปัจจุบันหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านสุขภาพแม่และเด็กของโรงพยาบาลในภาครัฐและเอกชนได้เล็งเห็น ความสำคัญของการส่งเสริมความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์การปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การคลอด ตลอดจนการเลี้ยงดูทารกในระยะหลังคลอดด้วย การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ แทรกไปกับกระบวนการให้บริการรับฝากครรภ์และการจัดบริการให้ความรู้แก่มารดาหลังคลอดที่นำบุตรมาตรวจสุขภาพและรับวัคซีนหลังคลอดเป็นต้น อย่างไรก็ดีนอกจากความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมส่วนบุคคลแล้วส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสัมพันธ์ภาพของผู้เลี้ยงดู การได้รับการเลี้ยงดูจากคนรอบข้าง จำนวนบุตร รวมถึงประสบการณ์ในอดีตที่บุคคลเคยได้รับจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งจะหล่อหลอมให้บุคคลมีบุคลิกภาพต่างกัน มีมุมมองต่างกัน ตัดสินใจต่างกัน (กระทรวงสาธารณสุข, 2557) เนื่องจากในสภาวะปัจจุบัน ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมนับว่ามีอิทธิพลสูงต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัว มารดาส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง แม้ว่าบุตรจะยังเล็ก ทำให้มีเวลาในการดูแลบุตรด้วยตนเองลดลง ผู้ที่เป็นผู้ดูแลเด็กมักเป็นย่าและยาย บางครอบครัวจะมีพี่เลี้ยงมาเลี้ยงที่บ้าน หรือรับไปเลี้ยง ตลอดจนการฝากเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งการเลี้ยงดูเด็กในแต่ละครอบครัว แต่ละชุมชนก็จะแตกต่างกันไป ทำให้เด็กได้รับผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ โดยเฉพาะเด็กแรกเกิดถึง 1 ปี เป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการเร็วมาก อวัยวะที่เจริญมากที่สุดในระยะนี้ คือสมอง ในช่วงชีวิตของมนุษย์สมองมีการพัฒนาที่มีผล ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็ก ประมาณ 12 ครั้ง และประมาณ 6-8 ครั้ง จะเกิดในช่วง 1 ปีแรก ของชีวิต สมองมีความมหัศจรรย์ คือ ในแต่ละช่วงของการพัฒนา ถ้ามีการกระตุ้นที่เหมาะสมกับจังหวะของการพัฒนาเด็กก็จะมีพัฒนาการรวดเร็วเต็มศักยภาพ เช่นเดียวกับที่นักวิชาการหลากหลายสาขา ต่างเห็นด้วยกับแนวความคิดที่ว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลในการกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก เด็กที่พ่อแม่อุ้มเล่น ยิ้มและพูดคุยด้วย รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมอง การฟัง การสำรวจปากและมือ เด็ก ประเภทนี้จะกระตือรือร้น

ในการเรียนรู้และมีการเคลื่อนไหวร่างกายที่ประสานงานกันด้วยดี ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป ดังที่ ดร. เลออง แยโรว์ หัวหน้าสาขาพฤติกรรมและสังคมวิทยาของศูนย์สุขภาพเด็กและการพัฒนามนุษย์แห่งชาติ กล่าวว่า ช่วงที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการ ของเด็ก คือช่วง 6 เดือนแรก ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลอย่างยิ่ง คือ การกระตุ้นจากแม่ (จรัสศรี สุวรรณวงศ์, จงกล กาญจนบุษย์, กนกพร นาคปาน, 2550) นอกจากนี้ กองโภชนาการ กรมอนามัย ได้ทำการสำรวจภาวะอาหารและโภชนาการของทารก และเด็กวัยก่อนเรียนในประเทศไทย ปี 2546 พบภาวะอ้วนในทารกถึงร้อยละ 2.6 ซึ่งมากกว่าเด็ก อายุ 1-5 ปี ที่พบร้อยละ 1.5 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตว่าเด็กจะเสี่ยงต่อการมีภาวะอ้วนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลโครงการวิจัยระยะยาวในเด็กไทยที่สำรวจพฤติกรรมการให้อาหารทารกของคนไทย พบว่ามีการเริ่มให้ไข่ขาวเร็วเกินไปกว่าร้อยละ 30 ทำให้เสี่ยงการเกิดภาวะภูมิแพ้ เริ่มให้เครื่องดื่ม และขนมรสหวานตั้งแต่อายุไม่ถึง 6 เดือน ถึงร้อยละ 20 และร้อยละ 37.5 ตามลำดับ สภาพการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผลเสียที่เกิดแก่เด็กในระยะขวบปีแรก ส่วนใหญ่มาจากพฤติกรรมการเลี้ยงดูของพ่อแม่และผู้ใกล้ชิดเด็กด้วยเหตุนี้ เพื่อให้สามารถเลี้ยงดูทารกได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่ จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี และผลวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์กับบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานอนามัยแม่และเด็ก ให้ตระหนักถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี กับการเจริญเติบโตของทารกทั้งยังสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนป้องกันและลดความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับทารก เช่น การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่มารดาหรือผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี กับการเจริญเติบโตของทารกต่อไป

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี ในเขตตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกในเขตตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา เขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับการเจริญเติบโตของทารก เขต ตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

3.ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด - 1 ปี จึงได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเป็น 3 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ดูแลทารกที่มีอายุแรกเกิด – 1 ปี ในเขต ตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งทารกคลอดระหว่าง เดือน มกราคม – ธันวาคม 2561 จำนวน 126 คน ประกอบด้วย ตำบลโพธิ์ 42 คน ตำบลหนองแก้ว 39 คน ตำบลโพนเขวา 45 คน (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา, 2561)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ได้แก่ อายุผู้ดูแลทารก ความสัมพันธ์กับทารก ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ลำดับที่การเลี้ยงดูทารก การคลอดของทารก โรคประจำตัวของทารก

2.2 ศึกษาพฤติกรรมการดูแลทารก ได้แก่ การรับประทานอาหาร การป้องกันโรค การดูแลความปลอดภัย การดูแลสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables)

3.1.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ประกอบด้วย อายุผู้ดูแลทารก ความสัมพันธ์กับทารก ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส ลำดับที่การเลี้ยงดูทารก การคลอดของทารก โรคประจำตัวของทารก

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

3.2.1 พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี ประกอบด้วย ด้านการกินอาหาร ด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลความปลอดภัย ด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ

4.วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ ศึกษาโดยผ่านระเบียบวิธีการวิจัยในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการเก็บข้อมูลและใช้วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากรผู้ดูแลทารกที่มีอายุแรกเกิด – 1 ปี ที่อาศัยอยู่ใน เขตอำเภอเมือง ตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว ตำบลโพนเขวา จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านปี พ.ศ. 2561 จำนวน 194 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดขนาดตัวอย่างโดย Taro Yamane (1973) อ้างถึงในพิสนุ ฟองศรี (2554) ได้จำนวน 126 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวบข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

2.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลของผู้ดูแลทารก – 1ปี จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วยการคลอดก่อนกำหนด โรคประจำตัวของทารก อายุผู้ดูแล เพศผู้ดูแล ความสัมพันธ์กับทารก ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส และลำดับที่การเลี้ยงดูทารก

ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่ใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมการดูแลทารก เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ มีคำถามทั้งสิ้น 5 ด้าน 25 ประเด็นคำถามและเป็นคำถามเชิงบวก 22 ข้อ ประเด็นคำถามอีก 3 คำถามเป็นคำถามเชิงลบ นำคะแนนมาจำแนกเป็น 3 กลุ่มพฤติกรรมการดูแลทารก คือพฤติกรรมในระดับดี ปานกลางและระดับไม่ดี โดยใช้สถิติค่าพิสัย คือคะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุด หารด้วยจำนวนชั้นที่ต้องการ (Best, 1977: 174) ซึ่งมีวิธีการให้คะแนน ดังนี้ เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผล

		เชิงบวก	เชิงลบ
เป็นประจำ	ให้คะแนน	2	0 คะแนน
บางครั้ง	ให้คะแนน	1	1 คะแนน
ไม่เคย	ให้คะแนน	0	2 คะแนน

การแปลความหมายของข้อมูลในรูปคะแนนของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์การแปลความหมายเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.34 – 2.00 หมายถึงระดับการดูแลทารกดี

0.67 – 1.33 หมายถึงระดับการดูแลทารกปานกลาง

0.00 – 0.66 หมายถึงระดับการดูแลทารกไม่ดี

2.2 เครื่องมือเชิงคุณภาพ

เครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลทารก โดยเป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับการดูแลทารก โดยเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการดูแลทารกในด้านต่างๆ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านการรับประทานอาหาร ด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลความปลอดภัย ด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ จำนวน 5 ข้อ

5.การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1.ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.นำข้อมูลที่ศึกษามาพัฒนาเป็นข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Likert Scale)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้านสูตินรีเวชกรรม จำนวน 3 ท่าน ประเมินภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมและปรับภาษาในบางข้อ ซึ่งถือได้ว่า มีความตรงตามเนื้อหา หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับตัวแทนครัวเรือน ที่

ชุมชนบ้านหนองแก้ว ตำบลหนองแก้ว จำนวน 30 คน เพื่อดูความเข้าใจในเนื้อหา และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach'sCoefficent of Alpha) โดยได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC)เท่ากับ 0.78 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.83

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 26 ธันวาคม 2561 โดยการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ส่งโครงร่างเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา พิจารณาให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเข้าพบกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุภาพตำบลโพธิ์ ตำบลหนองแก้ว และตำบลโพนเขวา อนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูลโดยมีผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นแกนนำในการเก็บข้อมูลแต่ละตำบล

2. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2 ส่วน และได้มีการอธิบายรายละเอียด วัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องการความครบถ้วนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแนะนำตัว ชี้แจงในการเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งลงนามยินยอมและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล การชี้แจงสิทธิ์ที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ได้ โดยไม่ส่งผลกระทบใดๆและไม่มีการเปิดเผยข้อมูลให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำเสนอในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 สถิติที่ใช้อธิบายคุณลักษณะข้อมูลปัจจัยพื้นฐานของผู้ดูแล คือค่าความถี่ ร้อยละ ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

1.2 ประเมินพฤติกรรมการดูแลทารก วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกการระดมความคิดเพื่อศึกษาแนวทางการดูแลทารกแรกเกิด-1ปี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด -1ปี ใช้สถิติไค–สแควร์ (Chi–Square Statistics)

6.สรุปผลการวิจัย

1.ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก

ผู้ดูแลทารกส่วนใหญ่เป็นบิดา/มารดา คิดเป็นร้อยละ 61.9 ผู้ดูแลทารกส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 10 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.5 สถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 87.3 มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 50.8 อาชีพ ส่วนใหญ่ผู้ดูแลไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ31.7 มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001–10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.3 ลำดับที่การเลี้ยงดูทารก ส่วนใหญ่ผู้ดูแลเลี้ยงดูทารกเป็นบุตรคนแรก คิดเป็นร้อยละ 67.5

2. พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด -1ปี

พบว่าพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด-1ปี โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$=1.60 S.D.=0.48) ได้แก่ ด้านการดูแลความปลอดภัย ($\bar{X}$=1.74 S.D.=0.47) ด้านการป้องกันโรค ($\bar{X}$=1.73 S.D.=0.43) ด้านการดูแลสุขภาพ ($\bar{X}$=1.64 S.D.=0.46) ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ($\bar{X}$=1.57 S.D.=0.48) และด้านการกินอาหาร ($\bar{X}$=1.33 S.D.=0.54)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพสตรีวัยทองจำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด-1ปี	$\overline{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ด้านการกินอาหาร	1.33	0.54	ปานกลาง
ด้านการป้องกันโรค	1.73	0.43	ดี
ด้านการดูแลความปลอดภัย	1.74	0.47	ดี
ด้านการดูแลสุขภาพ	1.64	0.46	ดี
ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ	1.57	0.48	ดี
โดยรวม	1.60	0.48	ดี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี พบว่า อาชีพและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกทางสถิติกับพฤติกรรมการดูแลทารกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.01) ส่วน อายุผู้ดูแล ความสัมพันธ์ของผู้ดูแลกับทารก สถานภาพสมรส ลำดับที่การเลี้ยงดูทารก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี

7.อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1.พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปีพบว่า พฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี มี 5 ด้าน คือ ด้านการกินอาหารที่อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลความปลอดภัย และด้านการดูแลสุขภาพ และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ จะมีพฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับดี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการกินอาหาร ซึ่งพฤติกรรมด้านการรับประทานอาหารที่มีพฤติกรรมการดูแลอยู่ในระดับปานกลาง คือ

1.1.1 ให้ทารกดื่มนมแม่ ในงานวิจัยนี้ ผลการดูแลอยู่ในระดับดี ผลการวิจัยพบว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน เป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างแม่-ลูกให้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตามมาตรฐานบันไดขั้นที่ 3 คือ การชี้แจงให้หญิงตั้งครรภ์ทุกคนทราบถึงประโยชน์ และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ บันไดขั้นที่ 6 คือ อย่าให้นมผสมน้ำหรืออาหารอื่นแก่เด็กแรกคลอด (นิตยา โปสาวาท, 2552)

1.1.2 ด้านการกินอาหาร พฤติกรรมด้านการกินอาหารพบว่า มีพฤติกรรมการดูแลอยู่ ในระดับปานกลาง คือ ให้ทารกดื่มนมผง ให้ทารกรับประทานอาหารอย่างอื่น ให้ทารกดื่มน้ำต้มสุกเป็นประจำ และศึกษาข้อมูลโภชนาการสำหรับทารกเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา กมละคร และ สันติ กมละคร (2552) พบว่า ผลของการส่งเสริมบทบาทของย่า ยายในการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาครรภ์แรก ผลการวิจัยพบว่า มารดาหลังคลอดมีความรู้ระดับปานกลาง มีทัศนคติระดับดีและมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน แต่ในครอบครัวใหญ่ มีปู่ ย่า ตา ยาย หรือพ่อ แม่ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้มารดหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แต่ไม่ให้เลี้ยงจนครบ 6 เดือน จึงควรมีการส่งเสริมความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับกลุ่มปู่ ย่า ตา ยายหรือพ่อ แม่หรือญาติผู้ดูแลหลังคลอด เพื่อให้มารดาหลังคลอดได้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนครบ 6 เดือน

1.2 ด้านการป้องกันโรค พฤติกรรมด้านการป้องกันโรคพบว่า พฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้เลี้ยงดูทารกมีความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ

และได้นำมาปฏิบัติเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยกับทารก เช่นนำทารกไปฉีดวัคซีนตามนัดทุกครั้ง เลือกให้ทารกสวมใส่เสื้อผ้าสะอาด อาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกายให้ทารกเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดาราสุข คำลุนวิไลวงศ์, นิตยา ไทยาภิรมย์, พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น (2554) ในเรื่องพฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารกที่มารดาส่วนใหญ่ปฏิบัติทุกครั้ง แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านภูมิคุ้มกันโรคและโภชนาการ ได้แก่พาบุตรไปรับวัคซีนตามกำหนดเกณฑ์อายุมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ให้บุตรรับประทานนมมารดาเมื่อบุตรอายุน้อยกว่า 6 เดือน และด้านสุขอนามัยน้ำดื่มน้ำใช้และสุขาภิบาลอาหาร ได้แก่ล้างหัวนมมารดาด้วยน้ำสะอาดก่อนให้บุตรดูดนม ดื่มน้ำที่ต้มเดือดอย่างน้อย 15 นาที ชงนมถูกต้องตามคำแนะนำที่ระบุไว้บนบรรจุภัณฑ์ ใช้ฝาครอบขวดน้ำหรือขวดนม เก็บนมในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า 5 องศาเซลเซียส ทันทีหลังจากเตรียมเสร็จ ป้อนอาหารที่ปรุงสุกใหม่แก่บุตร ไม่ใช้มือป้อนอาหาร ทั้งนี้พฤติกรรมดังกล่าวจะช่วยป้องกันทารกแรกเกิดจากโรคอุจจาระร่วงเพราะหากทารกเป็นโรคอุจจาระร่วง จะทำให้ทารกน้ำหนักลดลง ซึ่งจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของทารกได้

1.3 ด้านการดูแลความปลอดภัย พบว่าพฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับดี อาจเนื่องมาจากผู้เลี้ยงดูทารกมีความตระหนักด้านความปลอดภัยของทารกเพื่อไม่ให้ทารกเกิดอุบัติเหตุอันไปสู่ความสูญเสียหรือเจ็บป่วยใดๆกับทารก การจัดบริเวณที่เลี้ยงดูทารกห่างจากปลั๊กไฟและน้ำ การดูแลทารกในบริเวณที่นอนทารกไม่สูง หากสูงก็มีสิ่งป้องกันการตก ใช้มุ้งครอบป้องกันยุงกัด ตัดเล็บทารกให้สั้นป้องกันการขีดข่วน (อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, 2557)

1.4 ด้านการดูแลสุขภาพ สังเกตความผิดปกติของทารกอย่างสม่ำเสมอ พาทารกตรวจสุขภาพตามความเหมาะสม พาทารกพบแพทย์เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเพื่อทำการรักษา ซึ่งทุกองค์ประกอบจะมีพฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับดี เนื่องจากว่าผู้เลี้ยงดูทารกได้ตระหนักและได้ศึกษาในด้านการดูแลสุขภาพเพื่อ เตรียมรับมือในการดูแลทารกให้มีสุขภาพดี ซึ่งถ้าทารกมีสุขภาพดีจะส่งผลให้ทารกมีภาวะการเจริญเติบโตที่ดีตามมาด้วย (จรัสศรี สุวรรณวงศ์, จงกล กาญจนบุษย์, กนกพร นาคปาน, 2556)

1.5 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ พฤติกรรมการดูแลทารกอยู่ในระดับดี เนื่องจากว่าผู้เลี้ยงดูได้มีการศึกษาหาความรู้ในด้านการส่งเสริม พัฒนาการของทารกเพื่อให้ทารกมีพัฒนาการเป็นไปตามวัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวรัตน์ รัตน์นันต์ (2558) พบว่า ครอบครัวมีการเล่นกับเด็กอย่างมีคุณภาพ จะสามารถกระตุ้นพัฒนาการทุกด้านดีขึ้น เช่น ส่งเสริมพัฒนาการทางกายในด้านการฝึกฝนการใช้กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ให้เจริญเติบโต ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ นอกจากนั้นการเล่นของเด็กยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารกกับพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด-1ปี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ได้แก่สถานภาพ ความสัมพันธ์ของผู้ดูแลทากรและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก ดังนี้

สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก สถานภาพสมรสมีผลต่อบทบาทมารดาในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิราคริน พิชัยสงคราม, นุชสรา ทรัพย์อินทร์, และณัฏฐินี ชัวชมเกตุ (2558) ซึ่งพบว่าการสนับสนุนจากสามีมีความสัมพันธ์กับการดำรงบทบาทมารดาวัยรุ่น สามีจึงเป็นแหล่งที่ให้การสนับสนุนทางสังคมแก่มารดาและประกอบกับในสถานการณ์การให้กำเนิดทารกนั้นเป็นการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการของครอบครัวที่สำคัญ เช่นเดียวกับการศึกษาของดาวรินทร์ พรสวัสดิ์ (2553) ศึกษาพบว่าการสนับสนุนจากสามีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำรงบทบาทมารดา

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก กล่าวได้ว่าระดับการศึกษาที่ไม่สูงนักอามีผลต่อการคาดหวังและความต้องการการดูแลเด็ก โดยผู้ดูแลที่มีการศึกษาสูงกว่า จะมีความรู้ มีพฤติกรรมการ

ปฏิบัติดูแลได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัศมี ศรีนนท์และคณะ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแสดงบทบาทการเป็นมารดาในระยะหลังคลอด พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวเข้าสู่บทบาทการเป็นมารดาได้ดีกว่ามารดาที่มีการศึกษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับการศึกษาของมยุรี จันทน์เทศ (2556) พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำรงบทบาทมารดาวัยรุ่นในการเลี้ยงดูทารกให้มีการเจริญเติบโตตามเกณฑ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ดูแลทารก ได้แก่อายุ อาชีพ รายได้ ศาสนา ลำดับการเลี้ยงดูทารก ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทารก อาจเนื่องมาจากบริบทชุมชนของตำบลโพธิ์ ตำบลโพเขวา ตำบลหนองแก้ว จังหวัดศรีสะเกษ นิยมแต่งงานตอนอายุยังน้อยและได้อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย ทำให้มีญาติพี่น้องช่วยดูแล จึงไม่มีผลต่อการเลี้ยงดูทารกมากนัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ปลัดครบุรี (2555) ศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของผู้เลี้ยงเด็กในครอบครัวพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดา มารดา ลักษณะครอบครัว รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาและอาชีพของผู้ดูแลเด็กในเวลากลางวัน การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value <0.05) กับพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก อาจเนื่องมาจากผู้ดูแลทารกส่วนใหญ่ผ่านการมีบุตร มีความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงดู จึงสามารถเลี้ยงดูทารกให้มีประสิทธิภาพได้

แนวทางการดูแลทารกแรกเกิด-1ปี ที่ดี

จากการสนทนากลุ่มแนวทางการดูแลทารกแรกเกิด-1ปี ที่ดี สรุปได้ดังนี้

ด้านการกินอาหาร ผู้ดูแลทารกเลือกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึงอายุ 6 เดือน เพราะนมแม่เป็นอาหารที่ดีและเหมาะสมที่สุด มีคุณค่าครบถ้วนทางโภชนาการ ให้ภูมิต้านทาน โรคติดเชื้อที่ไม่มีอยู่ในนมชนิดอื่น ลดความเสี่ยงของโรคภูมิแพ้และเพิ่มความผูกพันใกล้ชิดระหว่างแม่กับลูก รวมทั้งช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างดี จึงเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ด้านการป้องกันโรค ผู้ดูแลทารกพาทารกไปรับการตรวจสุขภาพ รับคำแนะนำการเลี้ยงดูและรับวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันดรคทุกครั้งที่แพทย์/เจ้าหน้าที่สาธารณสุขนัดและจะสังเกตการขับถ่ายทุกครั้งว่าสีอะไรมีกลิ่นอย่างไรและขับถ่ายวันละกี่ครั้ง

ด้านการดูแลความปลอดภัย ผู้ดูแลทารกไม่ทิ้งลูกไว้โดยลำพังบนเตียง โต๊ะ โซฟา ถ้าไม่สามารถอุ้มได้ก็จะวางลูกไว้บนที่นอนที่วางบนพื้นราบและหลีกเลี่ยงของเล่นที่มีขนาดเล็กมาก อาจทำให้เด็กกลืนกินเข้าไปได้

ด้านการดูแลสุขภาพ ผู้ดูแลทารกจะเตรียมยาสามัญประจำบ้านให้พร้อมตลอด เพราะถ้าลูกมีไข้ จะเช็ดตัวและป้อนยาลดไข้ และให้ดื่มน้ำตามมากๆ เพื่อบรรเทาอาการ แต่ถ้าลูกเริ่มมีไข้สูง กินอาหารไม่ได้ ตัวร้อนข้ามวัน ไข้ไม่ลดลง จะพาไปโรงพยาบาลทันทีและเมื่อเข้านอนจะใส่ถุงเท้าเป็นประจำเพราะเด็กเวลานอนหลับสนิทส่วนมากชอบถีบผ้าห่มออกจากตัว

8.ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาครั้งนี้

จากผลการศึกษาการพฤติกรรมการดูแลทารกแรกเกิด – 1 ปี พบว่าพฤติกรรมที่อยู่ระดับปานกลาง คือ ด้านการกินอาหาร ในหัวข้อ ท่านให้ทารกดื่มนมผง ท่านให้ทารกรับประทานอาหารอย่างอื่น เช่นกล้วย ข้าวบดฯ ร่วมกับการดื่มนม ท่านให้ทารกดื่มน้ำต้มสุก เป็นประจำ จึงควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้และรณรงค์เชิงรุกในเรื่องประโยชน์ของนมแม่ ให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ดูแลทารกทำกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีการพบปะกลุ่มแม่ และแม่ต้นแบบ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไป

2.2 ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเลี้ยงดูทารกด้วยนมแม่ ในเชิงลึกต่อไป

9.เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข กรมป้องกันโรคระบาด. (2559).**ข้อมูลเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนเด็ก สำหรับผู้ปกครองและญาติ.**

จินตนา ปลัดครบุรี. (2555).การศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนของผู้เลี้ยงเด็กในครอบครัว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา : ศูนย์อนามัยที่ 5 นครราชสีมา.

จรัสศรี สุวรรณวงศ์ จงกล กาญจนบุษย์ และกนกพร นาคปาน. (2550). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพเด็กแรกเกิด–1 ปี ของมารดาที่มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ.

ดาราสุข คำลุนวิไลวงศ์และคณะ.(2558). พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทารกของมารดาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.พยาบาลสาร . 38 (4).

ดาวรินทร์ พรสวัสดิ์. (2553). การสนับสนุนจากสามีการสนับสนุนจากครอบครัวและปัจจัยส่วนบุคคลบางประการที่มีอิทธิพลต่อการดำรง บทบาทมารดาวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์พยาบาล ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว,คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิตยา โปสาวาทและคณะ.(2552).ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือนของหญิงหลังคลอดที่มาคลอดในโรงพยาบาลคำม่วง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.

พิสนุ ฟองศรี.(2554).การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ วิจัย. **พิมพ์**ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร : ด่านสุท ธาการพิมพ์.

มยุรี จันทน์เทศ.(2556).การศึกษาบทบาทของมารดาและการยอมรับในการเลี้ยงดูบุตรของมารดาวัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 4 ราชบุรี.ราชบุรี: ศูนย์อนามัยที่ 4.

เยาวรัตน์ รัตน์นันต์.(2558).การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย เขตสุขภาพที่ 8.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโพธิ์ บ้านหนองแวง หนองแก้ว. รายงานประจำปีงบประมาณ 2561.

รัศมี ศรีนนท์และคณะ. (2549).รายงานการวิจัยการสนับสนุนจากคู่สมรสและการแสดงบทบาทการเป็นมารดาในระยะหลังคลอด.วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี.

วรัญญา กมละครและคณะ(2552).ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ 1 (2): 57-65.

ศิราครินพิชัยสงครามและคณะ (2558).ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยด้านเด็กป่วยกับการรับรู้การได้รับการดูแลของผู้ดูแลเด็กและการรับรู้การปฏิบัติการ พยาบาลโดยใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลางของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 7 (2) : 62-73.

อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ งามตา รอดสนใจ และชฎาพร สุขสิริวรรณ. (2547). **การจัดการความรู้จากชุดโครงการวิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็กสู่นโยบายสาธารณะ** (Online) .http:// elibrary.trf.or.th/ project content. Best JW. Research in education. Englewood Cilifts. New Jersy: Printice–Hall 1970.

Taro Yamane. (1967). Statistics: An Intro-ductory Analysis. N.Y. Harper and Row 1967 p. 886. (Mimeographed).